

Research Paper

A Comparative Study of Amiriyeh and Pay-eToop Neighborhoods of Bojnord City, Iran in terms of Residents' Satisfaction with the Place of Living

Habibollah Fasihi ^a , Taher Parizadi ^b , Sepideh Talebi ^c

^a. (Corresponding Author) *Department of Geography and Urban Planning, Kharazmi University, Tehran, Iran*
Email: fasihi@khu.ac.ir

^b. *Department of Geography and Urban Planning Kharazmi University, Tehran, Iran*
Email: tparizadi@khu.ac.ir

^c. *Department of Geography and Urban Planning, Kharazmi University, Tehran, Iran*
Email: sepidetalebi7136@gmail.com

ARTICLE INFO

Keywords:

*Satisfaction,
Residing,
Evaluation,
Bojnord.*

Article History:

Received:

25 August 2023

Received in revised form:

27 November 2023

Accepted:

30 December 2023

Available online:

30 January 2024

pp. 173-190

ABSTRACT

Satisfaction is considered one of the effective methods for evaluating the success of urban development plans and projects, and it is a tool to measure which type of housing and residential environment meets the needs, expectations, and aspirations of residents. This article aims to compare Amiriyeh and Pay-eToop neighborhoods in Bojnord city in terms of residents' satisfaction with living in these neighborhoods. Using a questionnaire, the data was obtained by a survey from 229 heads of sample households living in Bojnord city. The residents' satisfaction is analyzed by 26 indicators set as home and neighborhood indices. The data is entered into SPSS software to run the One Sample T-Test and calculate statistical parameters. Also, the data is entered in Arc GIS in accordance with the UTM coordinates of the responder's locations to provide a GIS point layer to use zoning maps to be drawn. Residential satisfaction is lower than average and slightly higher in Pay-eToop than in Amiriyeh. Also, the average score of the indicators that are set as home indices is lower than those for neighborhood indices. The zoning maps indicate that most parts of the neighborhoods show an average level of satisfaction with housing, and the maps of different indicators are not much different from each other. The role of physical indicators in low satisfaction is much more significant than social indicators. To improve satisfaction, paying attention to the neighborhood regeneration and improving the housing quality is necessary.

Citation: Fasihi, H., Parizadi, T., & Talebi, S. (2023). A Comparative Study of Amiriyeh and Pay-eToop Neighborhoods of Bojnord City, Iran in terms of Residents' Satisfaction with the Place of Living. *Geographical planning of space quarterly journal*, 13 (4), 173-190.

 <http://doi.org/10.30488/GPS.2024.396073.3641>

© The Author (s)

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Publisher: Golestan University Press

Extended Abstract

Introduction

Satisfactory housing is one of the most valuable aspects of life and one of the main elements of people's living standards. The higher the level of satisfaction with a place, the more people will feel a sense of belonging to that place and feel more relaxed about being there. The feeling of satisfaction from a place can cause the positive effects of the place in the process of relationships in which the environment is being formed and carried out. On the one hand, satisfaction measurement is considered one of the effective methods of evaluating the success of urban programs and plans. On the other hand, it is a tool to measure which type of housing and residential environment currently meets its residents' needs, expectations, and aspirations.

Methodology

The residents' satisfaction is analyzed by 26 indicators set as home and neighborhood indices. A questionnaire gathers the data. Household heads in the studied neighborhoods (Amirieh and Pay-e Toop) are randomly selected as 229 sample people. The sample people evaluate the items in the questionnaire in a 5-range of the Likert scale from very high to very low. The qualified range was then changed to quantified scores from 5 to 1. Afterward, they were entered into SPSS software to run the One Sample T-Test and calculate other statistical parameters. The address of each respondent is included in the questionnaires, and based on the address, the UTM coordinates of the respondent are determined using Google Earth. Then, the information from the questionnaires is entered into the GIS according to the coordinates to provide a GIS point layer for drawing zoning maps.

Results and discussion

The score of 2.75, which is the average figure of the evaluation scores for all the indicators of both neighborhoods, indicates that residential satisfaction is lower than the assumed average score (3). The average scores are 2.90 and 2.57 for Pay-e Toop and Amirieh neighborhoods, respectively, and

they indicate that the residential satisfaction in the first is slightly higher than the other. Pay-e Toop is the oldest neighborhood in Bojnord, which accommodates the traditional complex of shops (Bazar) and essential physical elements of historical eras, such as the city's citadel. In addition to the high proportion of immigrants, it also includes deep-rooted and native families that have strong social relationships. Also, the average score for the neighborhood indices is slightly higher than for the home indices. The average figure for all 26 indicators is lower than the assumed average score (3) and indicates a lower residential satisfaction. Five indicators with the higher satisfaction score are as follows: relationship with neighbors, living in the ancestral neighborhood, the situation of streets and ways, living with relatives, and the quality of wastewater disposal. On the contrary, lower satisfaction scores belong to the indicators of access to shopping centers, healthcare service centers, the size of homes, and access to public transportation, respectively. Despite the fame of the gardens of Bojnord in previous centuries, in recent decades, most of the gardens disappeared, especially in the city's central business district, which corresponds to the two studied neighborhoods; there is a small area of land covered by parks and green spaces. Green spaces are mainly the small green strips on the edge or in the middle of the streets. For Amirieh and Pay-e Toop neighborhoods, the Pearson correlation coefficient between the respondents' education levels and their scores of residential satisfaction are -0.36 and -0.23, respectively. It implies that residential satisfaction has an inverse relationship with education. Also, the correlation coefficient between the residence length in the neighborhood and residential satisfaction scores are +.001 and -0.29, respectively (for Amirieh and Pay-e Toop neighborhoods). It also indicates no relation for the first neighborhood and an inverse relation for the other.

The zoning map of all the indicators shows that in more than 90% of the neighborhood area, the level of satisfaction is in the medium range. In Amirieh, the parts with low satisfaction are scattered. It can be said

that the northeastern edge of the Amirieh neighborhood and the southwestern edge of the Pay-e Toop neighborhood have lower satisfaction.

Conclusion

The role of physical indicators in low satisfaction is much more significant than social indicators. The physical components of the neighborhoods caused a low level of satisfaction. On the contrary, higher satisfaction is revealed from the socio-cultural components. Households prefer the quality of services more than the availability of services. In medium-sized cities such as Bojnoord, neighborhood relations, closeness to relatives, and living in neighborhoods where the ancestors lived are still decisive in creating residential satisfaction. To improve life satisfaction, paying attention to housing quality and the regeneration of both neighborhoods is necessary. Also, improvement, retrofitting, enhancing the quality of the building, and improving the quality of urban services, especially healthcare services, public transportation, and commercial services, should be considered.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

بررسی تطبیقی محله‌های امیریه و پای‌توپ شهر بجنورد از نظر میزان رضایتمندی ساکنان از محل سکونت

حبیب اله فصیحی^۱، طاهر پریزادی^۲، سپیده طالبی^۳

۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. Email: fasihi@khu.ac.ir

۲- گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. Email: tparizadi@khu.ac.ir

۳- گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. Email: sepidetalebi7136@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

رضایتمندی به‌عنوان یکی از روش‌های کارآمد برای ارزیابی موفقیت برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری مطرح است و ابزاری برای سنجش اینکه در حال حاضر کدام نوع مسکن و محیط سکونت نیازها، انتظارات و آرزوهای ساکنان خود را برطرف می‌کنند، به شمار می‌آید. هدف این مقاله، مقایسه محلات امیریه و پای‌توپ شهر بجنورد به لحاظ میزان رضایت ساکنان از سکونت و زندگی در این محلات است. داده‌های مورد تحلیل، پیمایشی هستند و با ابزار پرسشنامه از ۲۲۹ سرپرست خانوار نمونه ساکن در شهر بجنورد کسب شده‌اند. ۲۶ متغیر شامل شاخص‌های مربوط به خانه و محله با توجه به ادبیات تحقیق انتخاب شده و اطلاعات پیمایشی مربوط به آن‌ها به نرم‌افزار SPSS وارد شده‌اند تا آزمون تی‌تک نمونه‌ای اجرا شده و پارامترهای آماری دیگر محاسبه گردند. تهیه نقشه‌های پهنه‌بندی با تعیین ورود مختصات نقاط موقعیت پاسخگویان به سیستم اطلاعات جغرافیایی و تهیه یک‌لایه نقطه‌ای واجد اطلاعات ارزیابی پاسخگویان از گویه‌ها، صورت گرفته است. رضایت از سکونت در مجموع در محلات مورد مطالعه در سطح پایین‌تر از متوسط قرار داشته و در محله پای‌توپ اندکی بالاتر از محله امیریه است. رضایت پاسخگویان در مورد شاخص‌های مربوط به خانه، پایین‌تر از شاخص‌های مربوط به محله است. در نقشه پهنه‌بندی، بیش از ۹۰ درصد از سطح پهنه مطالعاتی به لحاظ کلی سطح رضایت متوسط از سکونت را نمایان ساخته و اندک قسمت‌هایی نیز سطح رضایت کم را نشان می‌دهند که بیشتر منطبق بر شمال شرق محله امیریه و جنوب غرب محله پای‌توپ هستند. آنچه بیشتر سبب تنزل رضایت گردیده، شاخص‌های با ماهیت کالبدی هستند تا شاخص‌های اجتماعی. در خصوص امکانات و خدمات زندگی، بیش از آنکه کمیت و صرف وجود خدمات در جلب رضایت تأثیرگذار باشد، کیفیت خدمات مؤثر هستند. برای ارتقاء رضایت سکونتگاهی توجه به بازآفرینی محلات و بهبود کیفیت مسکن ضروری هستند.

واژگان کلیدی:

رضایتمندی،
سکونت،
ارزیابی،
بجنورد.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۲/۰۶/۰۳

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۰۹/۰۶

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۱۰/۰۹

تاریخ چاپ:

۱۴۰۲/۱۱/۱۰

صص. ۱۹۰-۱۷۳

استناد: فصیحی، حبیب اله؛ پریزادی، طاهر و طالبی، سپیده. (۱۴۰۲). بررسی تطبیقی محله‌های امیریه و پای‌توپ شهر بجنورد از نظر میزان رضایتمندی ساکنان از محل سکونت. *مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۳ (۴)، ۱۹۰-۱۷۳.

<http://doi.org/10.30488/GPS.2024.396073.3641>

مقدمه

مسکن به‌عنوان یکی از ملزومات زندگی و یک پیش‌نیاز برای بقای بشر شناخته‌شده و مکانی است که سرپناه، آرامش و شرایط کار کردن را فراهم می‌آورد. این نیاز اساسی، نقش کلیدی در زندگی انسان دارد و بر آموزش، اشتغال، تفریح، فرصت‌های اجتماعی و مهم‌تر از همه، بر سلامت تأثیر می‌گذارد (Riva et al., 2022: 2). مسکن تنها یک سرپناه نبوده بلکه نخستین قرارگاه برای خانواده، زندگی خانوادگی و مکانی برای فراغت از کار روزمره و یک فضای شخصی است. از طرف دیگر عامل اصلی جامعه‌پذیری افراد نسبت به جهان و کالایی عمده و تعیین‌کننده در سازمان اجتماعی فضاست که در شکل‌گیری هویت فردی، روابط اجتماعی و اهداف جمعی افراد نقشی آشکار دارد (Short, 2006: 199) تولید مسکن در هر کشوری نه‌تنها نیازهای روان‌شناختی و اجتماعی افراد جامعه را برآورده می‌کند بلکه از مظاهر رشد اقتصادی به شمار آمده و در تحرک و تسریع حرکت چرخ‌های اقتصادی تأثیر به‌سزایی دارد (مظفری و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۶).

داشتن مسکن رضایت‌بخش یکی از باارزش‌ترین جنبه‌های زندگی و یکی از عناصر اصلی استانداردهای زندگی افراد به شمار می‌رود. هر قدر میزان احساس رضایت نسبت به یک محیط بیشتر شود، افراد احساس تعلق خاطر بیشتری نسبت به آن محیط نموده و از بودن در آن محیط احساس آرامش بیشتر خواهند کرد. احساس رضایت از یک محیط می‌تواند سبب تأثیرات مثبت محیط در روند روابطی که در آن محیط در حال شکل‌گیری و انجام است، شود (خلخال و آیوازیان، ۱۳۹۹: ۶۸). رضایت از زندگی بسیار تابع رضایت از سکونت در مکان است و بنابراین عدم رضایت از زندگی در محله و خانه می‌تواند پیامدهای منفی زیادی برای خانواده‌ها و در نتیجه برای جامعه داشته باشد (رضایی و همکاران، ۱۳۹۳: ۳۴). سنجش رضایتمندی به‌عنوان یکی از روش‌های کارآمد ارزیابی موفقیت برنامه‌ها و طرح‌های شهری مطرح است (Gaster, 1987; Hashim, 2003; Kaitilla, 1993; Ogu, 2002) و از طرف دیگر ابزاری برای سنجش اینکه در حال حاضر کدام نوع مسکن و محیط سکونت نیازها، انتظارات و آرزوهای ساکنان خود را برطرف می‌کنند (Mohit et al, 2010; Salleh, 2008) به شمار می‌آید. دو محله هدف در این تحقیق در زمره محلات بخش مرکزی شهر بجنورد هستند که به‌واسطه بهره‌مندی از بافت فرسوده تاریخی از یک‌سو و مرکزیت تجاری، فرهنگی و تفریحی-خدماتی شهر از سوی دیگر، آماج طرح‌های مداخله و اقدامی قرار گرفته‌اند که در حقیقت نسخه‌هایی منسوج از این‌گونه اقدامات بوده و خارج از چهارچوب اصول بازآفرینی شهری به‌عنوان نسخه مقبول و امروزه اقدام در بافت‌های فرسوده و تاریخی شهرها، شناخته می‌شوند. رضایتمندی از مسکن و سکونت، پیشران ماندگاری جمعیت و حفظ و بازگرداندن سکونت و سرزندگی به محلات به‌عنوان یک هدف متعالی از بازآفرینی شهری است (نازی و همکاران، ۱۴۰۱؛ آروین و همکاران، ۱۳۹۹؛ رزاقی اصل و خوش‌قدم، ۱۳۹۶). بدیهی است که در صورت نبود رضایت از سکونت، سرزندگی از محلات رخت بر خواهد بست و محلات از جمعیت تهی خواهد شد و این خود مبنایی بر انبوه نابسامانی‌های اجتماعی است که به شهرها روی می‌نمایند (ایزدی و همکاران، ۱۳۹۳؛ موسوی و همکاران، ۱۳۹۸). مطالعه در رضایت از سکونت در محلات موردبررسی و شناسایی آنچه مسبب رضایت پایین احتمالی است رهنمودی خواهد بود در اندیشه و برنامه‌ریزی برای استمرار حیات و سرزندگی محلات مورد مطالعه که بیم آن می‌رود در آینده دستخوش زوال و فرسایشی گردند. هدف این مقاله مقایسه محلات امیریه و پای‌توپ شهر بجنورد به لحاظ میزان رضایت ساکنان از سکونت و زندگی در این محلات و در راستای این سؤالات است که: ۱) کدام مؤلفه‌ها از خانه و محله سبب رضایت بیشتر ساکنان از سکونت در آن محله شده‌اند؟ ۲) تفاوت شاخص‌های رضایت از سکونت در دو محله چگونه است؟

گالستر^۱ و هسر^۲ (۱۹۸۱) و گالستر (۱۹۸۷) نخستین کسانی بودند که رضایت از محل سکونت را به‌عنوان شکاف بین وضعیت واقعی و مطلوب مسکن مفهوم‌سازی کردند. بیشتر تحقیقاتی که به دنبال آن انجام شده، بر تبیین تأثیر ویژگی‌های مسکن، محله یا خانوار بر رضایت مسکونی متمرکز بوده‌اند (Diaz-Serrano, 2006:4). در این خصوص، پژوهش‌های زیادی در ایران و جهان انجام شده که پاره‌ای از آن‌ها از این‌قرار هستند: دیازسرانو^۳ (۲۰۰۶)، ضمن مطالعه در ۱۲ کشور اروپایی، از آمارهای رسمی استفاده کرده و پی برده که یک عامل مهم در رضایت از محل سکونت مستأجر نبودن است. عبدالمحیط^۴ و عظیم^۵ (۲۰۱۲)، در ارزیابی رضایت از سکونت در مسکن عمومی هولهومالی^۶ کشور مالدیو دریافتند که سطح رضایت از خدمات ارائه شده و امکانات عمومی در مقایسه با رضایت از فضای فیزیکی در واحد مسکونی و محیط اجتماعی در منطقه مسکونی، بالاتر قرار دارد. اگونبایو^۷ (۲۰۱۸)، با استفاده از داده‌های پیمایشی، رضایت از سکونت در پروژه‌های مسکن ارائه شده توسط مشارکت خصوصی عمومی در ایالت اوگان^۸، نیجریه را بررسی کرده و نتیجه گرفته‌اند که به‌منظور جلب رضایت مطلوب هر متصرف، دولت باید اطمینان حاصل کند که کلیه امکانات و خدمات زیربنایی لازم مانند جاده خوب، برق، مدرسه، مرکز بهداشت و درمان و نیز امکانات تفریحی، از ابتدا فراهم شده است. ژانگ^۹ و همکاران (۲۰۱۹)، در مطالعه رضایت از مسکن در شهرهای چین، از مجموعه داده‌های پیمایش عمومی اجتماعی چین در مدل تحلیلی پروبیت^{۱۰} استفاده کرده و نتیجه گرفتند که تمام ویژگی‌های مربوط به خانه، اثرات مثبت قابل توجهی بر رضایت از مسکن مردم دارند. بیسواس^{۱۱} و همکاران (۲۰۲۱)، در ارزیابی رضایت از سکونت در روئینگای^{۱۲} بنگلادش به روش مصاحبه با ساکنان، اطلاعات موردنیاز را به دست آورده رضایت مسکونی را با ۲۲ متغیر متشکل از چهار مؤلفه محیط اجتماعی، محیط محله، خدمات و امکانات عمومی، و واحدهای مسکونی ارزیابی کرده‌اند. نتیجه تحقیق آن‌ها این بوده که متغیرهای خدمات و امکانات عمومی بیش از سه دسته دیگر در رضایت از مسکن دخالت دارند. همچنین، نبود وفاق اجتماعی، از بین رفتن زمین کشاورزی با توسعه مسکن که به کاهش درآمد منتهی شده، از عوامل مهم نارضایتی هستند. سپاوی^{۱۳} و همکاران (۲۰۲۲)، در مطالعه رضایت از مسکن در ساراواک^{۱۴} مالزی از داده‌های پیمایشی گردآوری شده با ابزار پرسشنامه استفاده کرده و دریافتند که مالکیت خانه، سیاست‌های توسعه‌دهندگان مسکن و کیفیت مسکن سه عنصر کلیدی هستند که تأثیر قابل توجهی بر رضایت از سکونت دارند.

اما از میان تحقیقات متعدد صورت گرفته در داخل کشور می‌توان بیان نمود که رضایی و همکاران (۱۳۹۳)، مطالعه‌ای در خصوص شهر جدید پرند تهران با استفاده از داده‌های پیمایشی و مدل‌های تحلیلی آزمون تی تک‌نمونه‌ای، ضرایب همبستگی اسپیرمن و وی‌کرامر انجام داده و پی برده‌اند که رضایت از مسکن در تمامی شاخص‌ها، نزدیک به متوسط بوده و تنها در خصوص متغیر حمل‌ونقل به میزان قابل توجهی از این سطح بالاتر است. ضرغامی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهش

1. Galster
2. Hesser
3. Diaz-Serrano
4. Abdul Mohit
5. Azim
6. Hulhumale
7. Ogunbayo
8. Ogun
9. Zhang
- 1 . Probit Model
- 1 . Biswas
- 1 . Rohingya
- 1 . Sepawie
- 1 . Sarawak

0
1
2
3
4

مقایسه تطبیقی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر بهبود رضایتمندی از سکونت در سه مجموعه مسکونی اقشار کم‌درآمد شهر همدان، از آنالیز واریانس، تی‌تست مستقل، تحلیل ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی استفاده کرده و نتیجه گرفته‌اند که بین میانگین رضایتمندی سه محله، اختلاف معنی‌داری وجود دارد و میزان رضایت افراد ساکن، در مجموعه‌های مسکونی محصور بالاتر است. موسوی و همکاران (۱۳۹۸)، در خصوص مسکن مهرشهر پرند مطالعه‌ای را به کمک داده‌های پیمایشی انجام داده و دریافته‌اند که رضایت از سکونت در این مجموعه‌های ساختمانی، کمتر از متوسط است و با متغیرهای مختلفی از جمله وضعیت رفاه، دسترسی به امکانات عمومی و تراکم جمعیت در ساختمان، رابطه معنادار دارد. خلخالی و آیوازبان (۱۳۹۹)، در ارزیابی رضایتمندی از سکونت در مجتمع الهیه تهران، از داده‌های پیمایشی نمونه شهروندان و ابزار پرسشنامه استفاده کرده و معیارهایی در چهار جنبه کالبدی، انسانی، عملکردی و زمینه‌ای را موردتوجه قرار داده‌اند. نتایج این تحقیق حاکی است که جنبه‌های کالبدی مانند فضای سبز، دسترسی‌ها، فضای جمعی، دید و منظر و ابعاد واحدهای مسکونی از بیش‌ترین میزان اهمیت برخوردار هستند. فرهاد و همکاران (۱۳۹۹)، در ارزیابی نقش رضایتمندی از سکونت بر دل‌بستگی به مکان در محله آقازمان شهر سنندج، از داده‌های پیمایشی و مدل‌سازی معادلات ساختاری بهره برده و نتیجه گرفته‌اند که مؤلفه‌های هویت‌ساز از طریق رضایت از محله، بر دل‌بستگی به محله تأثیر غیرمستقیم دارند. سهم‌پور و همکاران (۱۴۰۰) در ارزیابی رضایت از سکونت در بندر امام خمینی از داده‌های پیمایشی، آزمون تی تک نمونه‌ای و تکنیک کداس استفاده کرده و محلات این شهر را گونه‌بندی نموده‌اند. طاهرطلوع‌دل و همکاران (۱۴۰۱)، در بررسی تأثیر ابعاد فضاهای داخلی مسکن معاصر بر رضایتمندی ساکنان به روش تحلیل محتوا، ۱۶۰ پژوهش را مطالعه کرده و دریافته‌اند که رضایتمندی در رابطه مساحت و مدت اقامت، نقش میانجی دارد.

تمایزی که تحقیق اخیر از آنچه گفته شد دارد چنین است که تأثیر شاخص‌های مختلف در مقیاس خانه و محله در رضایت ساکنان، به تفکیک نیز ارزیابی شده و به صورت مقایسه‌ای مورد تحلیل قرار گرفته‌اند.

مبانی نظری

رضایتمندی سکونتگاهی به‌عنوان پارامتری جهت سنجش میزان رضایت ساکنین از وضعیت مسکن شناخته می‌شود و شکاف درک شده بین نیازها و انتظارات پاسخ‌دهندگان و واقعیت محیط فعلی سکونت را بازتاب می‌نماید (فرهاد و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۵۷). این مفهوم همچنین به‌عنوان تجربه لذت یا رضایت حاصل از زندگی در یک مکان خاص است (Mridha, 2015: 43) و به‌عنوان یک قضاوت ذهنی ناشی از ادراک کلی از آنچه که یک فرد به‌عنوان یک عنصر اساسی در یک محیط مسکن در یک لحظه معین می‌بیند، تعریف شده است (Šiueg et al, 2018). نیز گفته شده که رابطه میان افراد و محیط سکونت آن‌ها و میزان رضایت تجربه‌شده افراد از موقعیت سکونت فعلی خود را می‌توان به رضایتمندی سکونتی تعبیر کرد (رفعیان و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۳۷).

تحقیقاتی که به موضوع رضایت از سکونت پرداخته‌اند به ویژگی‌های خانه محل سکونت و ویژگی‌های محله محل زندگی خانوارها توأمان توجه داشته‌اند. به‌عبارت‌دیگر، رضایت از سکونت به‌عنوان معیاری برای سنجش رضایت ساکنان از واحدهای مسکونی و نیز از محیط محله در نظر گرفته شده است (Ogunbayo et al., 2018: 564). ادبیات موجود نشان می‌دهد که رضایت از مسکن تابعی از مجموعه‌ای از عوامل مرتبط با محل سکونت ساکنین، خدمات داخل منطقه مسکونی، ارتباط با همسایگان و موقعیت واحد مسکونی است (Abdul Mohita & Azim, 2012: 757).

چندین نظریه وجود دارد که به رضایت مسکونی مربوط می‌شوند مانند نظریه نیاز مسکن (Rossi, 1955)، نظریه کمبود

مسکن (Morris and Winter, 1975) و نظریه سازه‌ روان‌شناختی (Galster, 1985). نظریه‌های نیاز مسکن برای اولین بار توسط روسی ارائه شد که بیان می‌کند سطوح مختلفی در چرخه زندگی وجود دارد و تکامل از طریق این سطوح، سبب عدم آسایش خانوارها می‌گردد و آن‌ها عدم رضایت خود را با مهاجرت به جاهای دیگر نمایان می‌سازند. کمبود مسکن به‌طور کلی به‌عنوان کمبود خانه برای جمعیت تعریف می‌شود. اما بر اساس نظر موریس، تصور از نظریه کسری مسکن، به معنی ضعف در وضعیت مسکن است. مردم مسکن خود را در مقایسه با دیگران ارزیابی می‌کنند. تفاوت در شرایط مسکن باعث می‌شود که خانه آن‌ها مشمول کمبود از نظر مسکن شود. در این شرایط، افراد درصدد رفع کمبودهای خانه خود برمی‌آیند. نظریه روان‌شناختی بیشتر به جنبه فیزیکی خانه‌ها کار دارد. موقعیت محل سکونت، افراد را در مقایسه با دیگران قرار داده و متأثر می‌سازد. به این ترتیب، آن‌ها احساس رضایت یا ناراضی‌تی خواهند داشت (Galster, 1985). ناراضی‌تی وضعیت فیزیکی محل مسکونی ممکن است منجر به جابه‌جا کردن و تغییر دادن خانه شود.

روش تطبیقی یکی از قدیمی‌ترین روش‌ها در اندیشه اجتماعی و علوم اجتماعی بوده و مبتنی بر مقایسه برای فهم مشابهت‌ها و تفاوت‌هاست (غفاری، ۱۳۸۸). مطالعات تطبیقی، به بیان ساده، عملی برای مقایسه دو یا چند چیز باهدف کشف چیزی درباره یک یا تمامی چیزهایی است که با هم مقایسه می‌شوند. این گروه از پژوهش‌ها، از دسته مطالعات میان‌رشته‌ای هستند و توافق اکثریت بر این است که هیچ متدولوژی مختص به مطالعات تطبیقی وجود ندارد. رویکرد مناسب در این رشته، رویکردی میان‌رشته‌ای و انعطاف‌پذیر بوده باین‌حال نتایج حاصل از مطالعات تطبیقی در ارائه پاسخی منسجم و یکپارچه، قطعیت ندارد (Heidenheimer, Hecllo & Adams 1983: 505). در پژوهش تطبیقی، نظریه موجود به‌ندرت در آغاز صورتی تدوین شده دارد و فرضیه‌ها صراحت و روشنی لازم را ندارند. هدف نظری اولیه پژوهش تطبیقی، آزمون نظریه نیست، بلکه مفاهیم مربوط به نظریه شکل می‌گیرند، اصلاح و پالایش می‌شوند و به بسط نظریه کمک می‌کنند (غفاری، ۱۳۸۸).

روش پژوهش

روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی و مقایسه‌ای است. داده‌های مورد تحلیل، داده‌های پیمایشی هستند که با ابزار پرسشنامه محقق ساخته از نمونه آماری به‌دست آمده‌اند. جامعه آماری متشکل از سرپرستان خانوار ساکن در محلات مورد مطالعه (پای توپ و امیریه) است که در سرشماری سال ۱۳۹۵، ۲۲۸۱ نفر بوده‌اند. تعداد نمونه با قبول ۵ درصد خطا با فرمول کوکران ۲۲۹ نفر تعیین شده و ضمن تخصیص به نسبت تعداد خانوار به دو محله، به‌صورت نسبتاً متوازن در همه محله توزیع شده است. متغیرهای مورد ارزیابی به تعداد ۲۶ متغیر مشتمل بر ۷ متغیر مربوط به خانه و ۱۹ متغیر مربوط به محله بوده‌اند (جدول ۱). ارزیابی پاسخ‌گویان از گویه‌های پرسشنامه در طیف‌های ۵ گانه لیکرت به‌صورت کیفی در دامنه بسیار زیاد تا بسیار کم انجام شده و در استخراج اطلاعات مربوط، در دامنه نمرات از ۱ تا ۵ کمی‌سازی شده و پس‌از آن به نرم‌افزار SPSS وارد شده‌اند تا آزمون تی‌تک نمونه‌ای اجرا شده و پارامترهای آماری دیگر محاسبه و تحلیل گردند. روایی آزمون با اعمال نظرات اصلاحی سه فرد متخصص دکتری عضو هیئت‌علمی دانشگاه در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری تصدیق شده است. و ضریب آلفای کرونباخ برابر ۰/۷۸ که به کمک نرم‌افزار برای کل سؤالات پرسشنامه‌ها به دست آمد گواه پایایی قابل قبول می‌باشد. به‌منظور ایجاد قابلیت تحلیل فضایی شاخص‌ها و ترسیم نقشه پهنه‌بندی، در هر برگ پرسشنامه، نشانی دقیق پاسخگو درج شده و بر این اساس و با استفاده از امکانات Google Earth مختصات UTM نقطه تعیین شده و

اطلاعات پرسشنامه مربوط با قید مختصات نقطه در سیستم اطلاعات جغرافیایی وارد شده‌اند تا یک لایه نقطه‌ای واجد ارزیابی پاسخگویان از شاخص‌های ۲۶ گانه حاصل شده و برای ترسیم نقشه‌های پهنه‌بندی مورد استفاده قرار گیرد.

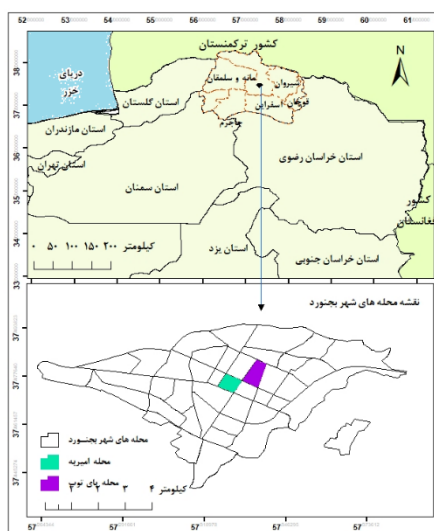
جدول ۱. شاخص‌های ارزیابی به تفکیک شاخص‌های مربوط به محله و شاخص‌های مربوط به خانه

منابع شاخص‌ها	شاخص‌های مربوط به محله
Želazowski et al., 2022; Hussein & Uzunoğlu, 2020; درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛	زندگی در محل آب و اجدادی
Mekebo & Dong, 2021; Mekebo & Dong, 2021; Ezgi, 2013;	زندگی در کنار خوشاوندان
Želazowski et al., 2022; Hosseini et al., 2023; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; Ezgi, 2013;	رابطه خوب با همسایه‌ها
خوش‌فر و همکاران، ۱۴۰۲؛ خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛ خاموشی و همکاران، ۱۴۰۲؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛	رعایت حقوق همسایگی در محله
Hussein & Uzunoğlu, 2022; Jiboye, 2010; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; خوش‌فر و همکاران، ۱۴۰۲؛ صابری‌فر و خزاعی، ۱۳۹۵؛	نسبت کم جمعیت مهاجر در محله
Ezgi, 2013;	تراکم جمعیت مطلوب محله
خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛ غفوریان و حصاری (۱۳۹۵)؛	امنیت و آرامش محله
Forte & Russo, 2017; Želazowski et al., 2022; Hussein & Uzunoğlu, 2020; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; خاموشی و همکاران، ۱۴۰۲؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛	دسترسی به محل کار
Hussein & Uzunoğlu, 2020; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; Bodur & Keski, 2021; Ezgi, 2013;	دسترسی به امکانات آموزشی خوب
Hussein & Uzunoğlu, 2020; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ شمس‌الدینی و همکاران، ۱۳۹۲؛	دسترسی به بوستان‌های شهری
Forte and Russo, 2017; Hussein & Uzunoğlu, 2020; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; Ezgi, 2013; فصیحی، ۱۴۰۰؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ فصیحی، ۱۳۹۹؛ غفوریان و حصاری (۱۳۹۵)؛ شمس‌الدینی و همکاران، ۱۳۹۲؛	دسترسی به مراکز خرید
Hussein & Uzunoğlu, 2020; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛ شمس‌الدینی و همکاران، ۱۳۹۲؛	دسترسی به مراکز بهداشتی-درمانی
Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021;	دسترسی به وسایل نقلیه عمومی
Forte & Russo, 2017; Hussein & Uzunoğlu, 2020; Mekebo & Dong, 2021; Bodur & Keski, 2021; صابری‌فر و خزاعی، ۱۳۹۵؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ شمس‌الدینی و همکاران، ۱۳۹۲؛	فضای سبز محله
Želazowski et al., 2022; Hussein & Uzunoğlu, 2020; Hosseini et al., 2023; Mekebo & Dong, 2021; خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ صابری‌فر و خزاعی، ۱۳۹۵؛ شمس‌الدینی و همکاران، ۱۳۹۲؛	زیبایی چشم‌انداز محله
Želazowski et al., 2022; Hosseini et al., 2023; Jiboye, 2010; Mekebo & Dong, 2021; غفوریان و حصاری (۱۳۹۵)؛ خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛	خیابان‌بندی و گذراندن محله
Hussein & Uzunoğlu, 2020;	تأسیسات و زیرساخت‌های شبکه‌ای محله
Hussein & Uzunoğlu, 2020; Želazowski et al., 2022; Jiboye, 2010;	دفع مناسب هرز آب‌ها و روان آب‌ها
Želazowski et al., 2022; درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ غفوریان و حصاری (۱۳۹۵)؛ غفوریان و حصاری (۱۳۹۵)؛	ایمنی فضای بیرونی
Želazowski et al., 2022; Forte and Russo, 2017; Hussein & Uzunoğlu, 2020; Aigbavboa and Thwala, 2012; Bodur & Keski, 2021; Hussein & Uzunoğlu, 2020; Bodur & Keski, 2021;	استحکام خانه محل سکونت

صابری فر و خزاعی، ۱۳۹۵؛ Forte and Russo, 2017; Hosseini et al., 2023; Jiboye, 2010; Bodur & Keski, 2021; Ezgi, 2013;	نورگیری و آفتاب‌گیری خانه محل سکونت
صابری فر و خزاعی، ۱۳۹۵؛ خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ Hussein & Uzunoğlu, 2020; Żelazowski et al., 2022; Aigbavboa and Thwala, 2012; Forte and Russo, 2017; Hosseini et al., 2023; Mekebo & Dong, 2021; Ezgi, 2013; Bodur & Keski, 2021;	آلودگی صوتی در خانه محل سکونت
درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛ صابری فر و خزاعی، ۱۳۹۵؛ Hussein & Uzunoğlu, 2020; Jiboye, 2010; Mekebo & Dong, 2021;	طرح و نقشه خانه محل سکونت
خلخالی و آیوازیان، ۱۳۹۷؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۵؛	

محدوده مورد مطالعه

محدوده مطالعاتی، دو محله از محلات شهر بجنورد هستند. بجنورد مرکز استان خراسان شمالی است و در شمال شرق ایران قرار دارد. محله پای توپ ۳۶/۲ هکتار و امیریه ۲۷/۶ هکتار مساحت داشته و در مجموع ۷۲۷۶ نفر جمعیت دارند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) که ۳/۲ درصد از جمعیت شهر را شامل می‌شود (شکل ۱). این دو از محله‌های هسته قدیمی شهر بجنورد محسوب می‌گردند.

شکل ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه

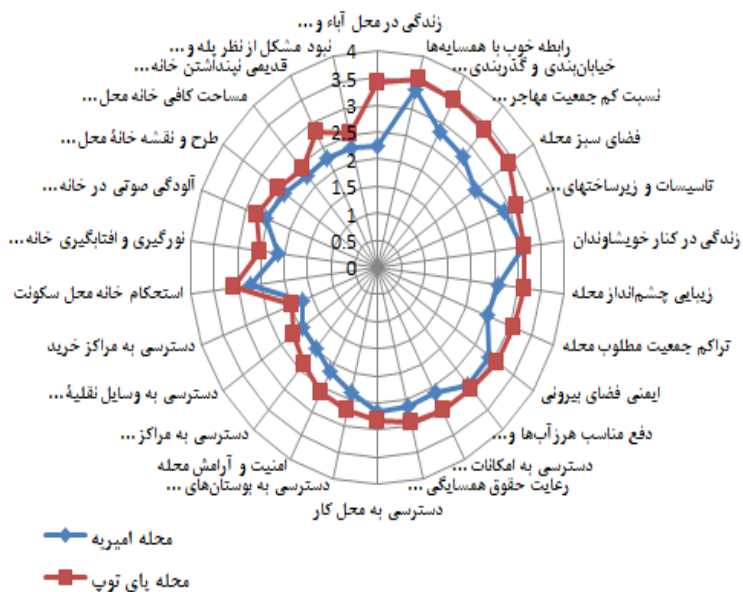
یافته‌ها

جدول ۱. شاخص‌های ارزیابی و میانگین رقم حاصل شده در دامنه ۵-۱ بر اساس خروجی آزمون تی تک‌نمونه‌ای

شاخص	محله امیریه			محله پای توپ			میانگین دو محله		
	میانگین	درجه آزادی	معنی داری	انحراف معیار	رتبه در محله/خانه	رتبه در کل	میانگین	رتبه در محله/خانه	رتبه در کل
زندگی در محل آباء و اجدادی	۲/۳۳	۰/۰	۳۷۹	۱/۳۸	۱۶	۲۱	۳/۳۳	۲	۲
زندگی در کنار خوبشاوندان	۳/۰۹	۰/۰	۳۷۹	۱/۳۳	۲	۲	۳/۱۱	۴	۴

		۲/۷۶			۲/۹۹			۲/۶۴							
۱۰	۱	۲/۹۱	۱۰	۱	۱/۲۰	۲۹۴	۰/۰	۳/۰۹	۸	۱	۱/۱۱	۲۷۹	۰/۰	۲/۳۳	استحکام خانه محل سکونت
۲۳	۷	۲/۳۲	۲۲	۶	۱/۲۷	۲۹۴	۰/۰	۲/۵۱	۲۳	۷	۰/۸۵	۲۷۹	۰/۰	۲/۱۴	نورگیری و آفتاب‌گیری خانه محل سکونت
۱۶	۲	۲/۶۳	۱۷	۲	۱/۰۹	۲۹۴	۰/۰	۲/۷۴	۱۴	۲	۱/۰۸	۲۷۹	۰/۰	۲/۵۲	آلودگی صوتی در خانه محل سکونت
۲۰	۵	۲/۴۸	۲۰	۴	۱/۱۱	۲۹۴	۰/۰	۲/۵۶	۱۶	۳	۱/۱۲	۲۷۹	۰/۰	۲/۴۱	طرح و نقشه خانه محل سکونت
۱۹	۴	۲/۵۳	۲۳	۷	۱/۰۸	۲۹۴	۰/۰	۲/۴۲	۲۰	۶	۱/۰۲	۲۷۹	۰/۰	۲/۲۵	مساحت کافی خانه محل سکونت
۱۷	۲	۲/۶۰	۱۶	۲	۱/۳۰	۲۹۴	۰/۰	۲/۸۱	۱۷	۴	۱/۰۷	۲۷۹	۰/۰	۲/۳۹	قدیمی نپنداشتن خانه محل سکونت
۲۱	۶	۲/۴۰	۲۱	۵	۱/۲۱	۲۹۴	۰/۰	۲/۵۲	۱۹	۵	۱/۱۶	۲۷۹	۰/۰	۲/۲۷	نبود مشکل از نظر پله و آسان‌بر
		۲/۴۱						۲/۶۰						۲/۳۳	
		۲/۷۵						۲/۹۰						۲/۵۷	

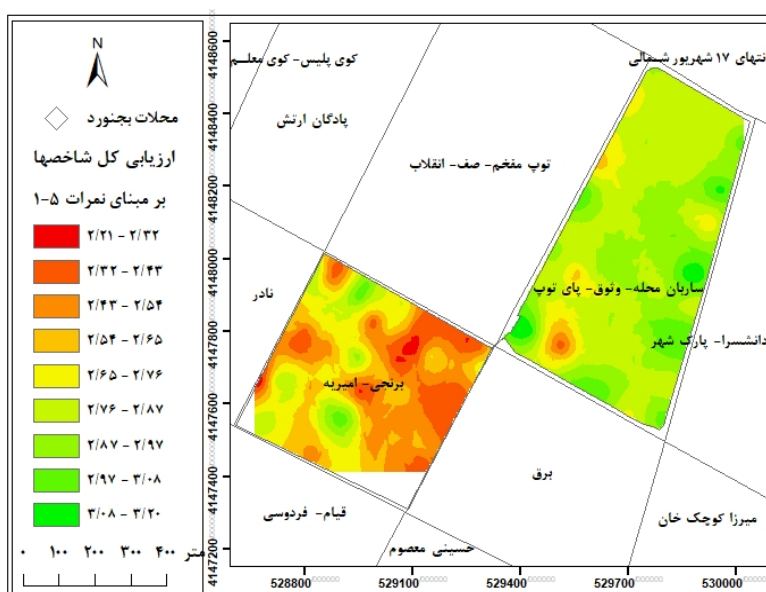
همان‌گونه که در نمودار شکل ۲ آشکار است، رضایتمندی سکونتگاهی در همه شاخص‌ها در محله پای توپ بالاتر از محله امیریه قرار دارند.

شکل ۲. نمودار راداری شاخص‌های رضایت از سکونت در دو محله مورد مطالعه

جدول ۲. مقایسه شاخص‌های رضایت از سکونت در دو محله مورد مطالعه

محله امیریه		محله پای توپ	
رتبه	رقم	شاخص	شاخص
۱	۳/۴۷	خیابان‌بندی و گذر بندی محله	محله آبا اجدادی من است
۲	۳/۴۰	نسبت کم جمعیت مهاجر	رضایت از فضای سبز محله
۳	۳/۰۴	خوشاوندانم بیشتر در این اطراف زندگی می‌کنند	از نظر نداشتن ترافیک و راه‌بندان رضایت دارم
۴	۲/۹۹	ایمنی فضای بیرونی	رضایت از شبکه آب، برق، گاز، اینترنت
۵	۲/۸۲	دفع مناسب هز آب‌ها و روان آب‌ها	خوشاوندانم بیشتر در این اطراف زندگی می‌کنند
۶	۲/۸۰	اطمینان از استحکام خانه	از اینکه محلی زیبا و دلنواز است رضایت دارم
۷	۲/۷۹	از نظر نداشتن ترافیک و راه‌بندان رضایت دارم	تراکم جمعیت مطلوب محله
۸	۲/۶۴	دسترسی راحت به محل کار	عدم ایجاد آلودگی صوتی توسط همسایه‌ها
۹	۲/۵۸	دسترسی به مدارس با کیفیت	ایمنی فضای بیرونی
۱۰	۲/۵۶	رعایت حقوق همسایگی	دفع مناسب هز آب‌ها و روان آب‌ها
۱۱	۲/۵۳	رضایت از فضای سبز محله	دسترسی به مدارس با کیفیت
۱۲	۲/۵۲	رضایت از طرح و نقشه خانه	رعایت حقوق همسایگی
۱۳	۲/۵۱	تراکم جمعیت مطلوب محله	دسترسی راحت به محل کار
۱۴	۲/۵۰	از اینکه محلی زیبا و دلنواز است رضایت دارم	خیابان‌بندی و گذر بندی محله
۱۵	۲/۴۱	احساس نمی‌کنم خانه من قدیمی و فرسوده است	احساس نمی‌کنم خانه من قدیمی و فرسوده است
۱۶	۲/۳۹	مساحت کافی خانه محل سکونت	نورگیری و آفتاب‌گیری خانه
۱۷	۲/۳۸	به آسانسور نیاز ندارم یا خانه من آسانسور دارد	نسبت کم جمعیت مهاجر
۱۸	۲/۳۷	امنیت و آرامش محله	دسترسی به پارک‌های با کیفیت
۱۹	۲/۳۴	دسترسی به پارک‌های با کیفیت	امنیت و آرامش محله
۲۰	۲/۲۷	رضایت از شبکه آب، برق، گاز، اینترنت	رضایت از طرح و نقشه خانه
۲۱	۲/۲۳	محله آبا اجدادی من است	به آسانسور نیاز ندارم یا خانه من آسانسور دارد
۲۲	۲/۱۴	عدم ایجاد آلودگی صوتی توسط همسایه‌ها	اطمینان از استحکام خانه
۲۳	۱/۹۵	دسترسی به مراکز بهداشتی درمانی	مساحت کافی خانه محل سکونت
۲۴	۱/۹۴	دسترسی به وسیله نقلیه عمومی	دسترسی به مراکز بهداشتی درمانی
۲۵	۱/۷۳	نورگیری و آفتاب‌گیری خانه	دسترسی به وسیله نقلیه عمومی
۲۶	۱/۷۱	دسترسی خوب به مراکز خرید با کیفیت	دسترسی خوب به مراکز خرید با کیفیت

شکل ۳. نقشه پهنه‌بندی رضایت از محل سکونت

بحث

نتایج حاصل از ارزیابی نمونه آماری (خروجی آزمون تی‌تک‌نمونه‌ای) در نرم‌افزار SPSS به شرح جدول ۱ است. بر اساس اطلاعات جدول، رقم ۲/۷۵ به‌عنوان میانگین کلی رقم ارزیابی در مجموع شاخص‌ها و برای هر دو محله موردبررسی، بیانگر رضایت سکونتگاهی پایین‌تر از حد میانگین مفروض (۳) می‌باشد. رقم اخیر برای هر کدام از دو محله به تفکیک ۲/۹۰ برای محله پای‌توپ و ۲/۵۷ برای محله امیریه است که دلالت بر این دارد که رضایت نسبی در محله پای‌توپ اندکی بالاتر از محله دیگر است. همچنین شاخص‌های رضایت از سکونت مربوط به «محله» چه در کل و چه در دو محله به‌صورت جداگانه، رقمی به‌طور اندک بالاتر از رقم مشابه شاخص‌های مربوط به «خانه» را آشکار ساخته‌اند و درعین‌حال، این ارقام نیز هر سه، پایین‌تر از رقم میانگین مفروض (۳) قرار داشته و گویای رضایت پایین‌تر از متوسط در تمامی موارد هستند.

«رابطه خوب با همسایگان»، شاخصی است که در هر دو محله بالاترین رضایت ساکنان را از سکونت به دنبال داشته هرچند رقم مطلق ارزیابی ((۳/۴۸) سطح آن چنان بالایی از رضایت را نشان نمی‌دهد. در پای‌توپ رقم مربوط به این شاخص، به میزان قابل‌توجهی از محله امیریه بالاتر قرار دارد (۳/۵۸ در برابر ۳/۳۹). دلیل این موضوع از یک‌سو می‌تواند به نسبت بالاتر جمعیت مهاجر این محله (۲۲/۴ درصد در سرشماری سال ۱۳۹۵ در مقابل ۲۰/۴ درصد) مربوط باشد چنان‌که مطابق قاعده عمومی شهرهای میانی ایران، معمولاً مهاجرینی که از یک مبدأ به این شهرها وارد می‌شوند در همسایگی یکدیگر استقرار یافته و مطابق سنت‌ها و رسوم جوامع کوچک‌تر و روستایی، روابط همسایگی مستحکمی با یکدیگر برقرار می‌سازند (نجفی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۸؛ علی‌مندگاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۶۲؛ درویشی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۳۷؛ فرهادی‌خواه و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۹). همین روابط در ایجاد حس تعلق به مکان و رضایت از سکونت مؤثر می‌افتد و پیامدهای اجتماعی مثبت دیگری نیز به همراه می‌آورد. از سوی دیگر، پای‌توپ قدیمی‌ترین هسته شهری بجنورد است که بازار سنتی شهر و عناصر کالبدی مهم اعصار پیشین چون ارگ را در خود جای‌داده و علاوه بر نسبت بالای مهاجران، خانوارهای ریشه‌دار و بومی را نیز در خود پذیرفته که روابط اجتماعی قوی با یکدیگر برقرار می‌سازند. این موضوع بر دومین شاخص تأثیرگذار یعنی «زندگی کردن در محل آباء و اجدادی» نیز مؤثر افتاده و مخصوصاً در محله پای‌توپ بسیار مهم‌تر بوده و سومین شاخص تأثیرگذار برای این محله است درحالی‌که در محله امیریه رتبه مربوط ۲۱ می‌باشد. برای ساکنان هر دو محله «گذراندن و خیابان‌ها» سطح بالایی از رضایت را ایجاد کرده و این شاخص هم با فاصله قابل‌توجه ارقام و رتبه‌های شاخص‌ها، در محله پای‌توپ برتری دارد. در دوره قاجاریه تغییرات عمده‌ای در ساختار شهر ایجاد شد. از آن جمله خیابان امیریه در قلب محله امیریه کشیده شد و شبکه‌های منظم عمود بر هم امتداد یافتند (مهندسین مشاور نقش‌جهان پارس، ۱۳۸۹: ۱۱). در منابع، خیابان‌های وسیع، مستقیم، پردرخت با باغ‌های وسیع و ساختمان‌های زیبا و سردرهای ورودی جذاب، در زمره ویژگی بافت کالبدی بجنورد در زمان قاجاریه قیدشده است (مهندسین مشاور نقش‌جهان پارس، ۱۳۸۹: ۱۳). شهر بجنورد در زمان پهلوی اول هدف طراحی شطرنجی معابر و خیابان‌کشی‌های هندسی منظم قرار گرفته و در آن خیابان‌ها و میدان‌هایی مدور به وجود آمده‌اند (مهندسین مشاور نقش‌جهان پارس، ۱۳۸۹: ۱۶). محله امیریه با وجود داشتن بافت ارگانیک در معابر فرعی، هدف خیابان‌بندی‌های طرح شطرنجی شهر قرار گرفته و اکنون چهار خیابان اصلی شهر از کنار و یا میانه این محله عبور کرده و چهار گوشه از لبه محله را چهار میدان اصلی شهر در بر گرفته‌اند.

«چهارمین شاخص تأثیرگذار بر رضایت سکونتگاهی در مجموع دو محله، «زندگی در کنار خویشاوندان» است که در آن محله امیریه دومین شاخص تأثیرگذار محسوب می‌گردد. این موضوع نیز می‌تواند به دلیل اشغال بخش قابل‌توجهی از

فضای محله توسط مهاجرینی باشد که از خارج از شهر به مرکز استان مهاجرت کرده و در مکان‌یابی و استقرار در شهر، مطابق قاعده‌ای که در شهرهای میانی ایران مرسوم است استقرار در کنار خویشان و وابستگان را ترجیح داده‌اند. برای ساکنان محله پای‌توپ، بومی بودن جمعیت محله و نسبت کمتر جمعیت مهاجر، برای محله یک امتیاز به حساب آمده و عامل چهارم رضایتمندی از سکونت تلقی شده است. به دلیل قدیمی‌تر بوده محله پای‌توپ، بر خلاف ۵ شاخص پیش‌گفته، رضایت از سکونت به لحاظ کیفیت شبکه‌های آب، فاضلاب، برق، گاز و مخابرات در محله امیریه در سطح بالاتری از محله اخیر قرار دارد و این موضوع برای شاخص بعدی یعنی «کیفیت دفع هرز آب‌ها و روان آب‌ها» به درجه بالاتری مصداق دارد. چنانچه برای محله امیریه شاخص اخیر در میان ۲۶ شاخص موردبررسی در مرتبه ۴ و در محله پای‌توپ در مرتبه ۱۲ قرار گرفته است. نوساز بودن و کالبد مطلوب‌تر محله سبب شده که ایمنی فضای بیرونی نیز در محله امیریه به میزان قابل توجهی در جلب رضایت از زندگی مؤثرتر افتد. با وجود شهرت بجنورد قدیم به باغات وسیع، در توسعه‌های شهری دو محله مورد مطالعه، این فضاها تحت کالبد مصنوع درآمده و اکنون دو محله فاقد پهنه‌های سبز با مساحت قابل توجه هستند و فضای سبز آن‌ها عمدتاً منحصر به نوارهای سبز حاشیه و میانه خیابان‌هاست. در محله پای‌توپ ۶۰ درصد و در محله امیریه ۷۹/۳ درصد از واحدهای مسکونی (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) دارای اسکلت بوده و بنابراین مقاوم محسوب می‌شوند. در دو محله، نخستین شاخص مربوط به خانه محل زندگی که تأثیر مثبت بر رضایت سکونتگاهی داشته «استحکام خانه محل سکونت» است. با این حال، رقم ارزیابی محله امیریه به میزان قابل توجهی پایین‌تر از محله پای‌توپ قرار گرفته است. مطابق آمار سرشماری جمعیتی سال ۱۳۹۵ (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵)، تراکم جمعیت ثابت محله امیریه ۱۱۵ نفر و در محله پای‌توپ ۱۱۳ نفر در هکتار بوده است. مرکزیت تجاری و استقرار بازار سنتی در محله پای‌توپ سبب می‌گردد که جمعیت روزانه (شناور) در محله پای‌توپ به مراتب از محله امیریه بالاتر باشد. با وجود این، در مورد شاخص «رضایت از خلوت بودن محله» ارزیابی ساکنان محله پای‌توپ، سطح رضایت بالاتری داشته و رقم ارزیابی دو محله فاصله قابل توجهی دارد (۲/۵ در برابر ۳/۰۹). در ارزیابی نمونه آمار، شاخص رضایت از «دسترسی به امکانات آموزشی خوب» و رضایت از «رعایت حقوق همسایگی» در دو محله تفاوت چندانی نداشته و چنان‌که باید مورد رضایت نیز قرار نداشته است.

آنچه در ارزیابی از رضایت سکونت جالب است، «دسترسی به مراکز خرید» است که با وجود موقعیت دو محله و قرارگیری بازار سنتی و مراکز تجاری مهم شهر در داخل یا فاصله نزدیک از محلات، کمترین رضایت مربوط به این شاخص بوده و رقم‌های ۱/۷ و ۱/۹۵ گواه سطح پایین رضایت در این مقوله است. پس‌از این شاخص، شاخص‌های «رضایت از «دسترسی به وسایل نقلیه عمومی»، و رضایت از «دسترسی به مراکز بهداشتی-درمانی» کمترین سطح رضایت را در هر دو محله به دنبال داشته است. همچنین ساکنان هر دو محله از وضعیت «امنیت و آرامش محله» رضایت پایینی را ابراز نموده‌اند. گرچه در هیچ‌کدام از دو محله موردبررسی، بیمارستان دارای تخت بستری وجود ندارد اما جالب است که محله امیریه بالاترین رقم سرانه را در کاربری‌های بهداشتی-درمانی اعم از مطب پزشکی و دندان‌پزشک، داروخانه و مراکز پیراپزشکی و توان‌بخشی و مانند آن (۵۳۳/۴ مترمربع) را در میان محلات به خود اختصاص داده و رقم مشابه برای محله پای‌توپ ۲۲/۳ مترمربع است (دانشگاه علوم پزشکی استان خراسان شمالی، ۱۳۹۷). بنابراین گرچه تمرکز خدمات مراکز پزشکی و پیراپزشکی غیر بیمارستانی بر محله امیریه منطبق است و فاصله و دسترسی محلات به این مراکز نیز آسان است، رضایت کم می‌تواند به دلیل سطح پایین ارائه خدمات باشد. مطالعات صورت گرفته بر این دلالت دارند که محله امیریه در ردیف محله‌هایی از شهر است که شهروندان آن بالاترین احساس امنیت اجتماعی را دارند (احمدی و همکاران، ۱۳۹۹). سرانه زیربنای مسکونی در محله پای‌توپ برابر ۹۴/۳۴ مترمربع و برای محله امیریه ۹۲/۲۹ مترمربع است (مرکز آمار ایران،

۱۳۹۵)، اما شاخص «رضایت از مساحت خانه محل سکونت»، در سطح پایینی ارزیابی شده و رتبه ۱۹ را در مجموع ۲۶ شاخص برای دو محله داشته است.

با توجه به اطلاعات پیمایش، ضریب همبستگی پیرسون میان سطح تحصیلات پاسخ‌گویان و سطح رضایت سکونتگاهی در محله امیریه برابر ۰/۳۶- و در محله پای توپ برابر ۰/۲۳- و برای کل پاسخ‌گویان صرف‌نظر از محله محل سکونت، ۰/۲۶- است که دلالت بر سطح پایین‌تر رضایت به موازات سطح بالاتر تحصیلات دارد. ضمن این‌که سطح نسبی تحصیلات ساکنان محله پای توپ اندکی بالاتر از محله امیریه است. همچنین ضریب همبستگی میان «مدت‌زمان اقامت در خانه محل سکونت فعلی» و «مدت‌زمان اقامت در محله محل سکونت فعلی» با رضایت سکونتگاهی در محله امیریه به ترتیب ۰/۰۵+ و ۰/۰۱+ و در محله پای توپ ۰/۲۲- و ۰/۲۹- است که نشان می‌دهد در محله نخست، مدت اقامت در خانه یا محله ارتباطی با رضایت سکونتگاهی نداشته ولی در محله پای‌توپ بین آن‌ها رابطه معکوس برقرار است یعنی خانوارهایی که مدت‌زمان بیشتری در خانه و یا محله پای‌توپ ساکن بوده‌اند از سطح رضایت پایین‌تری برخوردار هستند. به لحاظ توزیع فضایی رضایت از سکونت (میانگین کل شاخص‌ها)، شکل ۳ نشان می‌دهد که در بیش از ۹۰ درصد از سطح پهنه مطالعاتی در دو محله، سطح رضایت در طیف متوسط قرار دارد مخصوصاً در محله پای توپ جز سطح کوچکی که سطح رضایت کم را داراست، بقیه سطح رضایت متوسط را نمایان ساخته است. در محله امیریه، سطوح با رضایت کم، پراکنده هستند ولی در مجموع می‌توان گفت که لبه شمال شرقی محله امیریه و امتداد آن که لبه جنوب غربی محله پای‌توپ است، شاخص‌های رضایت از سکونت، در مجموع به میزان جزئی پایین‌تر قرار گرفته‌اند که علت را می‌توان به مرکزیت تجاری و ازدحام و تراکم مربوط به آن دانست که شاخص‌های دیگر را تحت تأثیر منفی خود قرار داده‌اند.

نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد که آنچه بیشتر سبب عدم رضایت از سکونت شده، ویژگی‌های مربوط به خانه محل سکونت است تا ویژگی‌های محله محل زندگی. رضایت از سکونت در شاخص‌های مربوط به خانه، رقم ارزیابی کمتری در مقایسه با شاخص‌های مربوط به محله، نشان داده و رتبه‌های پایین‌تر رضایت نیز در شاخص‌های مربوط به خانه، متمرکز هستند. ویژگی‌های کالبدی محلات مسبب سطح رضایت پایین بوده و برعکس، رضایت بالاتری در ارزیابی نمونه آماری از ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی محلات آشکار گردید. یافته‌های تحقیق همچنین نشان دادند که دسترسی صرف به امکانات موجود خدماتی و تسهیلات زندگی که در محلات فراهم است در ایجاد رضایت از سکونت، کمتر تأثیرگذار هستند. به‌عبارت‌دیگر، خانوارها بیش از آنکه به وجود صرف امکانات و خدمات توجه داشته باشند، کیفیت خدمات و تسهیلات زندگی را مدنظر دارند. چنانچه، شاخص‌های کمی، سطح بالایی از کاربری‌ها را در مواردی چون کاربری تجاری در محله پای‌توپ و کاربری بهداشتی-درمانی در محله امیریه نشان دادند اما در هر دوی این متغیرها، از کمترین تأثیر در ایجاد رضایت سکونتگاهی برخوردار بودند و یا با وجود جمعیت شناور زیاد در محله پای‌توپ به واسطه تجاری بودن محله و وجود بازار، افراد با شلوغی محل از این بابت مشکلی نداشته و به لحاظ عامل تراکم جمعیت و شلوغی، رضایت بالایی را از محله ابراز نمودند. بر خلاف شهرهای بزرگ کشور که در آن‌ها روابط همسایگی میان خانوارها تقریباً زایل شده در شهرهای میانی چون بجنورد، هنوز هم روابط همسایگی و نزدیک بودن به خویشان و بستگان و سکونت در محلاتی که محل زندگی آباء و اجدادی خانوارهاست، جایگاه والایی دارد و سطح بالایی روابط یادشده در ایجاد رضایت سکونتگاهی تعیین‌کننده هستند. در ارتقاء رضایت زندگی ضرورت دارد که به مسئله کیفیت مسکن و بازآفرینی دو محله یادشده توجه شده و بهسازی، مقاوم‌سازی و بهبود کیفیت بنا در مساکن با طرح‌های نوسازی، بهسازی، مقاوم‌سازی و مرمت موردتوجه قرار گیرد. همچنین

به ارتقاء کیفیت خدمات شهری چون بهداشت و درمان، حمل و نقل عمومی و بهبود عرضه خدمات تجاری توجه شود. مقایسه نتایج با اغلب آنچه در تحقیقات مشابه در شهرهای دیگر کشور انجام شده از جمله مطالعه رضایی و همکاران، مطالعه ضرغامی و همکاران و مطالعه خلخالی و آیوازیان گواه تشابه نتایج حاصل از این نظر است که در تحقیقات یادشده نیز سطح رضایت کلی، متوسط ارزیابی شده است در حالی که بر خلاف یافته‌های این تحقیق، موسوی و همکاران سطح رضایت از مسکن شهر پرنده را پایین‌تر از سطح متوسط ارزیابی نموده‌اند. همچنین بر خلاف نتایج مطالعه ضرغامی و همکاران و مطالعه سهم‌پور و همکاران که به اختلافات زیادی میان محلات مورد مطالعه پی برده‌اند، این مطالعه نشان داد که محلات مورد مطالعه تفاوت چندانی از یکدیگر ندارند.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسنده از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نماید.

منابع

- آروین، محمود؛ فرجی، امین و آزند، مرتضی. (۱۳۹۹). تأثیر رضایتمندی سکونت بر ماندگاری جمعیت در طرح‌های مسکن مهرشهر بهبهان. پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۱(۴۱)، ۹۸-۸۳.
- احمدی، محمد؛ حاتمی‌نژاد، حسین؛ پوراحمد، احمد و زیاری، کرامت‌اله. (۱۳۹۹). بررسی و تحلیل عدالت در سلامت شهری (محدوده مورد مطالعه: شهر بجنورد). مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۱۰(۳۸)، ۱۹۶-۱۷۳. <https://doi.org/10.30488/gps.2021.182562.3037>
- ایزدی، حسن؛ برزگر، سپیده؛ پاک‌شیر، عبدالرضا و حاجی‌پور، خلیل. (۱۳۹۳). سنجش ارزش‌های محیطی اثرگذار بر رضایتمندی از محل سکونت، موردشناسی: محدوده معالی آباد شیراز. جغرافیا و آمایش شهری-منطقه‌ای، ۴(۱۱)، ۶۶-۴۹.
- خاموشی، زهره؛ جلالیان، سارا و سروش، محمدمهدی. (۱۴۰۲). ارزیابی مؤلفه‌های ساختار فضایی مؤثر بر اجتماع‌پذیری مجتمع‌های مسکونی در شهر کرمانشاه. مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۱۳(۳)، ۶۷-۸۷. <http://doi.org/10.30488/GPS.2023.389227.3630>
- خلخالی، سیده زهرا و آیوازیان، سیمون. (۱۳۹۹). بررسی عوامل مؤثر بر رضایتمندی ساکنان از مجتمع‌های مسکونی، مورد مطالعاتی: مجتمع مسکونی دانشگاهیان الهیه. معماری و شهرسازی آرمان‌شهر، شماره ۳۳، ۸۱-۶۷. DOI: 10.22034/AAUD.2020.120055
- خوش‌فر، غلامرضا؛ معقولی، رضا، خوش‌فر، ساناز و میرزاخانی، شهربانو. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی با پایداری مسکن مطالعه موردی: مجتمع‌های مسکونی شهر گرگان. مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۱۳(۳)، ۲۹-۱۷. <http://doi.org/10.30488/GPS.2023.333740.3518>

- دانشگاه علوم پزشکی استان خراسان شمالی، معاونت بهداشت و درمان بجنورد (۱۳۹۷). *آمار کاربری‌های بهداشتی-درمانی*. درویشی، یوسف. (۱۳۹۷). بررسی نقش مهاجرت روستائیان در شکل‌گیری محلات اسکان غیررسمی (مطالعه موردی محله میراشراف اردبیل). *مجله بررسی‌آمارهای رسمی*، ۲۹(۲)، ۱۴۹-۱۳۳.
- درویشی، یوسف؛ سرخانی، فائقه و فلاح برندق، رقیه. (۱۳۹۵). سنجش میزان رضایت از محیط مسکونی در سکونتگاه‌های غیررسمی (مطالعه موردی: منطقه سلمان آباد شهر اردبیل). *مجله رویکردهای پژوهشی در علوم اجتماعی*، ۴(۱۳)، ۲۰۷-۱۹۴.
- رسول نازی، سمیه؛ نقیبی، فریدون و خسرونی، مرتضی. (۱۴۰۱). بررسی نقش ظرفیت‌های مردمی و محلی در بازآفرینی بافت ناکارآمد شهری (نمونه موردی: بافت فرسوده ارومیه). *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۴(۱)، ۱۵۴-۱۳۱. DOI: 10.22059/JHGR.2020.305401.100813
- رزاقی‌اصل، سینا و خوش‌قدم، فرزانه. (۱۳۹۶). سنجش عوامل بهبود پایداری اجتماعی در بازآفرینی از منظر ساکنان (مطالعه موردی: محله شیوا تهران). *فصلنامه مطالعات شهری*، شماره ۲۲، ۷۴-۵۹.
- رضایی، محمدرضا؛ مؤذن، سهراب و نفر، نرگس. (۱۳۹۳). تحلیل رضایتمندی از شاخص‌های کیفیت محیط در شهرهای جدید (مطالعه موردی: شهر جدید پرند). *پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری*، ۲(۱)، ۴۷-۳۱.
- رفعیان، مجتبی؛ مسعودی‌راد، ماندا؛ رضایی، مریم و مسعودی‌راد، مونا. (۱۳۹۳). سنجش میزان رضایتمندی ساکنان از کیفیت سکونتی مسکن مهر، مورد شناسی مهرشهر زاهدان. *جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای*، شماره ۱۲، ۱۵۰-۱۳۵.
- سهم‌پور، حسن و معروف‌نژاد، عباس. (۱۴۰۰). واکاوی میزان رضایتمندی ساکنان سکونتگاه‌های غیررسمی با استفاده از مدل کداس نمونه موردی: شهر بندر امام خمینی. *جغرافیا و مطالعات محیطی*، ۴۰، ۴۰-۲۱.
- شمس‌الدینی، علی؛ ملکی، سعید و امیری فهلیانی، محمدرضا. (۱۳۹۲). تحلیلی بر میزان رضایتمندی شهروندان از پایداری و سرزندگی محیط‌زیست شهری با تأکید بر دسترسی به خدمات شهری (نمونه موردی: شهر نورآباد ممسنی). *فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی شهری*، ۱(۴)، ۷۰-۵۳.
- صابری‌فر، رستم و خزاعی، آمنه. (۱۳۹۵). سنجش رضایت از کیفیت محیط مسکونی در شرایط محیطی حساس (نمونه موردی شهر فردوس در حاشیه کویر). *کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی*، ۳(۲)، ۴۷-۷۲.
- ضرغامی، اسماعیل؛ قنبران، عبدالحمید و سعادت‌وقار، پوریا. (۱۳۹۸). مقایسه تطبیقی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر بهبود رضایتمندی سکونتی در مجموعه‌های مسکونی اқشار کم‌درآمد مطالعه موردی مجتمع‌های مسکونی مهر غدیر، مهر فرهنگیان و مهر کوی رضا در شهر همدان. *مطالعات شهری*، ۳۳، ۱۰۸-۹۳.
- ظاهر طلوع‌دل، محمدصادق؛ ضرغامی، اسماعیل؛ حیدری‌پور، امید و کمالی‌تبریزی، کمال. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر ابعاد فضاهای داخلی مسکن معاصر بر رضایتمندی و اقامت ساکنین. *آمایش محیطی*، ۵۶، ۱۱۰-۸۸.
- علی‌مندگاری، ملیحه؛ بی‌بی رازقی نصرآباد، حجه و محمودی، آرزو. (۱۴۰۰). نقش شبکه‌های مهاجرتی در شکل‌گیری جریان مهاجرت از شهرکرد به اصفهان. *دو فصلنامه مطالعات جمعیتی*، ۱۷(۱)، ۱۹۲-۱۵۵. DOI: 10.22034/jips.2021.278872.1101
- غفاری، غلامرضا (۱۳۸۸). *منطق پژوهش تطبیقی*. *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، ۳(۴)، ۰-۰.
- غفوربان، میترا و حصاری، الهام (۱۳۹۵). بررسی عوامل و متغیرهای زمینه‌ای مؤثر بر رضایتمندی ساکنان از محیط مسکونی. *فصلنامه مطالعات شهری*، ۱۸، ۱۰۲-۹۱.
- فرهاد، شراره؛ مقصودی تیلکی، محمدجواد و هدایتی مرزبانی، معصومه. (۱۳۹۹). ارزیابی نقش رضایتمندی سکونتگاهی بر دل‌بستگی به مکان با تأکید بر مؤلفه‌های هویت‌ساز در محلات سنتی، مورد مطالعاتی: محله آقازمان شهر سنج. *معماری و شهرسازی آرمات شهر*، ۳۲، ۲۶۷-۲۵۵. DOI: 10.22034/AAUD.2019.163953.1760
- فرهادی‌خواه، حسین؛ حاتمی‌نژاد، حسین و شاهی، عارف. (۱۳۹۸). بررسی الگوی محل سکونت مهاجران و ارتباط آن با حاشیه‌نشینی و فقر شهری در کلان‌شهرها نمونه موردی: کلان‌شهر مشهد. *اقتصاد شهری*، ۴(۱)، ۴۰-۲۵. <https://doi.org/10.22108/ue.2020.115485.1115>

- فصیحی، حبیب‌اله (۱۳۹۹). تحلیل دسترسی به مکان‌های ورزشی در منطقه ۲۰ شهرداری تهران. *جغرافیا (نشریه انجمن جغرافیایی ایران)*، ۱۸(۶۷)، ۸۱-۹۴.
- فصیحی، حبیب‌اله (۱۴۰۰). تحلیل برخورداری و دسترسی به بوستان‌های شهری با رویکرد عدالت فضایی (مورد مطالعه: منطقه ۲۰ شهرداری تهران). *جغرافیا و توسعه*، ۱۹(۶۵)، ۲۷۶-۲۵۷. <https://doi.org/10.30488/gps.2021.182562.3037>
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۵). *شیپ فایل بلوک‌های آماری شهر بجنورد*.
- مظفری، زانا؛ فرازمنند، حسن و امید، زهرا. (۱۴۰۱). اثر سرمایه‌گذاری در بخش مسکن بر رشد اقتصادی استان‌های ایران. *اقتصاد و توسعه منطقه‌ای*، ۲۳(۱)، ۵۴-۸۶.
- موسوی، سیدسعید؛ باسختا، مهدی و نصرتی‌نژاد، فرهاد. (۱۳۹۸). عوامل مرتبط با رضایت از سکونت در میان شهروندان ساکن در مسکن مهر شهر پرنده. *فصلنامه رفاه اجتماعی*، ۱۳، ۳۹-۶۳.
- مهندسین مشاور نقش جهان پارس (۱۳۸۹). *طرح توسعه و عمران (جامع) شهر بجنورد، جلد دوم: بررسی و شناخت شهر*. سازمان مسکن و شهرسازی استان خراسان شمالی.
- نجفی، مریم؛ زنگنه، یعقوب و سلمانی مقدم، محمد. (۱۴۰۰). تحلیلی بر چگونگی و دلایل اقامت مهاجرین روستایی وارد شده به شهر در بدو ورود و تحرک سکونتی آن‌ها در مراحل بعد از سکونت اولیه (مطالعه موردی: شهر بجنورد). *فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۲(۱۴)، ۱۰۹-۱۲۲.

References

- Abdul Mohita, M., & Azim, M. (2012). Assessment of residential satisfaction with public housing in Hulhumale, Maldives. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 50, 756 – 770
- Aigbavboa, C.O., & Thwala, W.D. (2012). Ann appraisal of housing satisfaction in South Africa low income housing scheme. *The International Journal of Construction Management*, 12(1), 1-21.
- Biswas, B., Ahsan, N., & Mallick, B. (2021). Analysis of residential satisfaction: An empirical evidence from neighbouring communities of Rohingya camps in Cox's Bazar, Bangladesh. *PLoS ONE*, 16(4), e0250838. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0250838>
- Bodur, A., & Keskin, K. (2021). Housing satisfaction via post occupancy evaluation: A case study in Samsun. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 11 Sayı: 1. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1840639>
- Darvishi, Y., Sorkhani, F., & Fallah Barandagh, R. (2016). Measuring the level of satisfaction with the residential environment in informal settlements (Case study: Salman Abad area, Ardebil city). *Scientific Journal of Research Approaches in Social Sciences*, 4(13), 207-194. [in Persian]
- Diaz-Serrano, L. (2006). *Housing satisfaction, homeownership and housing mobility: A panel data analysis for 12 EU countries*. The Institute for the Study of Labor (IZA) in Bonn.
- Ezgi, Z. (2013). Dimensions of housing satisfaction: a case study based on perception of rural migration living in Dikmen. *METU JFA*, 30(1), 1-27. DOI: 10.4305/METU.JFA.2013.1.1
- Fasihi, H. (2020). Analyzing access to sport places in District 20 of Tehran Municipality. *Geography*, 18(67), 82-94. Dor:20.1001.1.27172996.1399.18.4.6.7. [in Persian]
- Fasihi, H. (2021). Analyzing the availability and access to urban parks viewed from spatial justice (case study: District 20 of Tehran Municipality). *Geography and Development*, 19(65), 276-257. <https://doi.org/10.30488/gps.2021.182562.3037>. [in Persian]
- Forte, F., & Russo, Y. (2017). Evaluation of user satisfaction in public residential housing: A case study in the outskirts of Naples, Italy. *IOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng.* 245052063
- Galster, G.C., & Hesser, W. (1981). Residential satisfaction compositional and contextual correlates. *Environment and Behavior*, 13, 735-158.
- Galster, G.C. (1987). Evaluating indicators for housing policy: residential satisfaction vs marginal improvement priorities. *Social Indicators Research*, 16(4), 415-448.

- Ghafurian, M., & Hesari, E. (2016). Investigating factors and contextual variables affecting residents' satisfaction with the residential environment. *Urban Studies Quarterly*, 18, 102-91. [in Persian]
- Ginsberg, Y., & Churchman, R. (1984). Housing satisfaction and intention to move: Their explanatory variables. *Soc-Econ. Plan. SC*, 18(6), 425-43.
- Glencoe Salleh, A.G. (2008). Neighborhood factors in private low-cost housing in Malaysia. *Habitat International*, 32(4), 485-494.
- Heidenheimer, A.J., Hugh, H., & Carolyn, T.A. (1983). Comparative public policy. *St. Martin's Press Network Analysis and Mining*, 11(1), 1-25.
- Hosseini, F., Irvani, H., & Parva, M. (2023). A comparative study of the level of residential satisfaction of residential complexes with post occupancy evaluation dimensions (A case study: Shiraz). *Creative City Design*, 6(3): 1-15. DOI: 10.30495/ccd.2023.1984880.1209
- Hussein, Z.A., & Uzunoğlu, K. (2020). Evaluation of the residents' satisfaction with high rise housing in new Eski/Erbil-Iraq as a gated community. *International Journal of Advanced and Applied Science*, 7(11), 25-36.
- Jiboye, A.D. (2010). The correlates of public housing satisfaction in Lagos, Nigeria. *Journal of Geography and Regional Planning*, 3(2), 17-28. Available online at <http://www.academicjournals.org/JGR>
- Kaitilla, S. (1993), Satisfaction with public housing in Papua New Guinea: the case of West Taraka housing scheme. *Environment and Behavior*, 25(4), 514-545.
- Khamoushi, Z., Jalalian, S., & Soroush, M (2023). Evaluation of the Components of the spatial structure effective in the sociability of residential complexes in Kermanshah City. *Geographical Planning of Space Quarterly*, 13 (3), 67-87. <http://doi.org/10.30488/GPS.2023.389227.3630>. [in Persian]
- Khoshfar, Gh., Maghooli, R., Khoshfar S., & Mirzakhani, Sh. (2023). Examining the relationship between social capital and housing sustainability; a case of study of residential complexes in Gorgan city. *Geographical planning of space quarterly*, 13 (3), 17-29. <http://doi.org/10.30488/GPS.2023.333740.3518> [in Persian]
- Mekebo, T., & Dong, H. (2021). Evaluation of residents' satisfaction levels with subsidized housing projects, Addis Ababa city, Ethiopi government. *International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAM)*, 5(7), 227-235.
- Mridha, M. (2015). Living in an apartment., *Journal of Environmental Psychology*. (43), 42-54. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2015.05.002>
- Ogunbayo, Babatunde F., Ajao, Adekunle M., Alagbe, Oluwole, T., Ogundipe, Kunle E., & Patience, F. (2018). Residents' facilities satisfaction in housing project delivered by public private partnership in Ogun State, Nigeria. *International Journal of Civil Engineering and Technology*, 9(1), 562-577.
- Ogu, V.I. (2002), Urban residential satisfaction and the planning implications in a developing world context: the example of Benin City, Nigeria. *International Planning Studies*, 7(1), 37-53.
- Riva, A., Rebecchi, A., Capolongo, S., Gola, M. (2022). Can homes affect well-being? A scoping review among housing conditions, indoor environmental quality, and mental health outcome. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 19, 15975. <https://doi.org/10.3390/ijerph192315975>
- Rossi, P.H. (1955). *Why families Move: A study in the social psychology of urban residential mobility*. The Free Press.
- Sabrifar, R., & Khazaei, A. (2016). Measuring satisfaction with the quality of the residential environment in sensitive environmental conditions (a case study of Ferdous city on the edge of the desert). *Geographical Explorations of Desert Regions*, 3(2), 47-72. [Dor:20.1001.1.2345332.1394.3.2.3.5](https://doi.org/10.1001.1.2345332.1394.3.2.3.5). [in Persian]
- Sepawie, S., Voon, B. H., Leong, S. H., & Kasuma, J. (2022). Factors affecting the owner satisfaction in low-cost housing: A regional analysis for strategic segmentation. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12(9), 950 – 966.
- Šiueg, S., Maric, I., & Cavric, B. (2018). Theories of housing quality satisfaction: an overview.

- znanstveni časopis Hrvatskog geografskog društva*, 23(1), 51-54. doi: 10.15291/geoadria.14
- Shamsoddini, A., Maleki, S., & Amiri Fahlyani, M.R. (2013). An analysis of citizens' satisfaction with the sustainability and vitality of the urban environment with an emphasis on access to urban services (the case: Noorabad Mamsani city). *Quarterly Journal of Urban Planning Studies*, 1(4), 53-70. [in Persian]
- Short, J.R. (2006). *Urban theory: A critical assessment*. Routledge, New York.
- Weideman, S., Anderson, J. R., Battertield, D. I., & O'Donnell, D.M. (1982). Residents' perception of satisfaction and safety. *Environment and Behavior*, 14, 695-724
- Żelazowski, K., Kucharska-Stasia, V., Miklaszewska, A., & Wieteska-Rosiak, B. (2022). The housing satisfaction of Polish households and its determinants. *Critical Housing analysis*, 9(2), 30-42. <https://doi.org/10.13060/23362839.2022.9.2.547>,
- Zhang, F., Zhang, Ch., Hudson, J. (2019). Housing conditions and life satisfaction in urban China. *Cities*, <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.03.012>.